

⁸ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Суботи Артема Анатолійовича щодо офіційного тлумачення положень частини п'ятої статті 127 Конституції України у системному зв'язку з частиною третьою цієї статті, статті 65 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 12 червня 2013 р. № 4-рп/2013 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main> ;

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України від 25 січня 2012 р. № 3-рп/2012 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12>

⁹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 5, статті 69, частини другої статті 72, статті 74, частини другої статті 94, частини першої статті 156 Конституції України (справа про прийняття Конституції та законів України на референдумі) від 16 квітня 2008 р. № 6-рп/2008 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-08> ;

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 219 Регламенту Верховної Ради України (справа про Регламент Верховної Ради України) від 1 квітня 2008 р. № 4-рп/2008 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-08>

Резюме

Котенко М. В. Роль системного тлумачення в правоінтерпретаційній діяльності Конституційного Суду України.

Аналізуються особливості, значення та роль системного способу тлумачення в правоінтерпретаційній діяльності Конституційного Суду України. Визначено стан застосування системного способу тлумачення у судовій практиці Конституційного Суду та шляхи її вдосконалення.

Ключові слова: Конституційний Суд України, судова практика, тлумачення, системний спосіб.

Резюме

Котенко Н. В. Роль системного толкования в правоинтерпретационной деятельности Конституционного Суда Украины.

Анализируются особенности, значение и роль системного способа толкования в правоинтерпретационной деятельности Конституционного Суда Украины. Определено состояние применения системного способа толкования в судебной практике и пути ее совершенствования.

Ключевые слова: Конституционный Суд Украины, судебная практика, толкование, системный способ.

Summary

Kotenko M. Systematic interpretation and its role in the law-interpretational activities of the Constitutional Court of Ukraine

In the article author analyses the characteristics and value of the systematic method of interpretation and its role in the law-interpretational activities of the Constitutional Court of Ukraine. Defined state using the systematic method of interpretation in judicial practice and ways to improve it.

Key words: Constitutional Court of Ukraine, jurisprudence, interpretation, systematic method.

УДК 342.534: 342 534.2 (477)

В. В. ГЕЦКО

Вікторія Василівна Гецько, аспірантка Ужгородського національного університету

ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ

У сучасних умовах функціонування парламентаризму проблеми конституційно-правової відповідальності депутатів набувають особливої ваги і значення. Це зумовлено передусім характером політичних, економічних, соціальних та цілим рядом інших процесів у державі.

Питаннями конституційно-правової відповідальності займалися багато вчених – як правознавців, так і політологів, філософів, соціологів. Втім, проблематика й досі залишається актуальною, оскільки серед вчених немає одностайності щодо природи та сутності самої конституційно-правової відповідальності, визначення поняття і ознак, підстав настання та санкцій тощо.

Проблеми конституційно-правової відповідальності в юридичній науці досліджувалися вченими України та зарубіжних країн. Зокрема, це П. Е. Недбайло, М. В. Вітрук, М. А. Боброва, Т. Д. Зражевська,

Д. Т. Шон, М. М. Колосова, Ю. М. Тодика, Д. А. Липінський, М. В. Баглай, Ю. Г. Барабаш, С. А. Авакян, В. М. Шаповал, Л. Р. Наливако, В. В. Бойцова та ін.

Майже всі науковці, що займалися дослідженням проблем конституційно-правової відповідальності, особливо підкреслюють основне її призначення – захист Конституції та конституційного ладу. Наприклад, М. В. Баглай ще окремо виділяє, що у демократичній правовій державі конституційно-правова відповідальність постає не тільки елементом захисту основного закону суспільства та держави, а й реальною гарантією від концентрації влади й зловживанням нею¹.

Варто підкреслити, що роль та значення Конституційного Суду України як органу конституційної юрисдикції значно посилюється виключною важливістю розв'язання завдання щодо створення ефективного правового механізму захисту Конституції, особливе місце в якому займає конституційно-правова відповідальність.

Основним джерелом конституційного права є Конституція України, що закріплює основи юридичної відповідальності в цілому, які потім знаходять своє вираження, конкретизацію й розвиток у нормах галузевого законодавства.

На сьогодні конституційно-правова відповідальність народних депутатів в Основному Законі закріплена вкрай фрагментарно, що, в свою чергу, створює враження про відсутність законодавчого закріплення даного виду відповідальності на найвищому рівні. Так, на рівні Конституції України передбачена, зокрема, така відповідальність депутатів:

- відповідальність народних депутатів України, яка впливає із депутатської недоторканності та депутатського індемнітету (ст. 80);
- вимоги щодо несумісності депутатського мандата (ст. 78);
- дострокове припинення повноважень Верховної Ради України (ст. 90);
- дострокове припинення повноважень народних депутатів України (частина друга ст. 81);
- відповідальність народних депутатів України, яка впливає із обов'язку особистої участі у голосуванні (ст. 84) тощо.

Варто зазначити, що в сучасних умовах конституційних перетворень (конституційної реформи) конституційно-правова відповідальність депутатів є необхідним інститутом конституційного права України як провідної галузі в системі національного права України, оскільки реальне функціонування інституту відповідальності має забезпечувати конституційність застосування конституційно-правових норм, гарантувати захист загальнодемократичних засад.

За таких умов конституційні норми щодо конституційно-правової відповідальності потребують деталізації та конкретизації на рівні законів України. Окремі положення щодо конституційно-правової відповідальності народних депутатів України та депутатів місцевих рад містяться у Законах України «Про статус народного депутата України»² та «Про статус депутатів місцевих рад»³. Зокрема, частиною третьою ст. 7 Закону України «Про статус народного депутата України» встановлено, що народний депутат відповідальний за свою депутатську діяльність перед Українським народом як уповноважений ним представник у Верховній Раді України. Характеристика народного депутата України як представника Українського народу означає, що українські парламентарії мають вільний мандат, який передбачає, що народний депутат України є представником усього народу і ніхто не має права надавати йому зобов'язуючі накази. Відповідно до частини третьою ст. 1 Закону України «Про статус народного депутата України» при виконанні своїх повноважень народний депутат керується Конституцією України, законами України та загальновизнаними нормами моралі.

Поряд із тим Конституцією України гарантовано право територіальної громади щодо здійснення місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи (ст. 140 Конституції України). Відповідно до положень ст. 2 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» депутат місцевої ради є представником інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу. Депутат місцевої ради зобов'язаний виражати і захищати інтереси відповідної територіальної громади та її частини – виборців свого виборчого округу, виконувати їх доручення в межах своїх повноважень, наданих законом, брати активну участь у здійсненні місцевого самоврядування. Статтями 6, 7, 8 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» передбачені вимоги щодо поєднання депутатської діяльності з виконанням виробничих або службових обов'язків, несумісність статусу депутата місцевої ради з деякими посадами та видами діяльності, а також необхідність дотримання правил депутатської етики. У ст. 7 зазначеного Закону встановлено, що депутат місцевої ради не може мати іншого представницького мандата.

Варто зазначити, що в рішеннях Конституційного Суду України з питань конституційно-правової відповідальності формуються важливі правові позиції, які уточнюють, конкретизують положення законів, в яких містяться положення про конституційно-правову відповідальність депутатів. Як зауважують правознавці, правові позиції, вироблені Конституційним Судом України, повинні засвоюватись юридичною практикою. Так, В. Я. Тацій і Ю. М. Тодика розглядають правову позицію Конституційного Суду України як висновок загального характеру, здійснений на підставі, в межах повноважень і способом, передбаченим Конституцією і законами України, як результат тлумачення правових норм або їх сукупності, унаслідок чого долається невизначеність в розумінні норм Конституції і законів України, що стали предметом тлумачення⁴.

Заслуговує на увагу також судження науковців про те, що правові позиції органу конституційної юрисдикції є не тільки результатом нормативного і казуального тлумачення правових норм, а й виявляють конституційно-правовий зміст чинних законів та інших нормативно-правових актів, усуваючи їх правову невизначеність.

Відповідно до рішень Конституційного Суду України втрачають чинність закони та інші правові акти, якими у неконституційний спосіб врегульовано правовідносини у будь-якій галузі суспільного життя, а після надання органом конституційного контролю офіційного тлумачення Конституції та законів України, положення правових актів, якими врегульовані певні правовідносини, повинні застосовуватись виключно згідно з правовою позицією Конституційного Суду України. Правові позиції органу конституційної юрисдикції є не тільки результатом нормативного та казуального тлумачення правових норм, а й виявляють конституційно-правовий зміст чинних законів та інших нормативно-правових актів, усуваючи правову невизначеність у певній сфері суспільних відносин⁵.

Розглянемо окремі правові позиції Конституційного Суду України щодо конституційно-правової відповідальності народних депутатів України та депутатів місцевих рад. При цьому слід мати на увазі, що за галузями права кримінальна та адміністративна відповідальність є окремими видами юридичної відповідальності, відмінними від конституційно-правової. Однак в Конституції України зазначено особливий порядок притягнення народних депутатів до кримінальної відповідальності, затримання та арешт. Виходячи із широкого розуміння конституційно-правової відповідальності, правові позиції Конституційного Суду України, що роз'яснюють порядок застосування кримінальної та адміністративної відповідальності депутатів, не можуть бути проігноровані в рамках теми дослідження.

Правові позиції Конституційного Суду України щодо відповідальності народних депутатів, яка впливає із депутатської недоторканності та депутатського індемнітету (ст. 80 Конституції України, ст. 27 Закону України «Про статус народного депутата України»). У теорії конституційного права в якості елементів правової природи депутатського мандату виділяють імунітет (депутатська недоторканність) та індемнітет (привілей свободи слова). Статтею 80 Конституції України встановлено, що народним депутатам України гарантується депутатська недоторканність. Народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп. Народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані.

Слід зазначити, що тлумаченню поняття недоторканності присвячено такі рішення Конституційного Суду України: 1) Рішення у справі про депутатську недоторканність від 27 жовтня 1999 р. № 9-рп/99⁶; 2) Рішення у справі про гарантії діяльності народного депутата України від 10 квітня 2003 р. № 7-рп/2003⁷; 3) Рішення у справі про гарантії депутатської недоторканності від 26 червня 2003 р. № 12-рп/2003⁸.

Як зазначалось раніше, частина третя ст. 80 Конституції України передбачає, що народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнуті до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані. Ця норма була розтлумачена Конституційним Судом України у Рішенні від 27 жовтня 1999 р. № 9-рп/99 (справа про депутатську недоторканність), де було сказано, що депутатська недоторканність поширюється на народного депутата України з моменту визнання його обраним за рішенням відповідної виборчої комісії і до моменту припинення повноважень народного депутата України. Кримінальна відповідальність настає з моменту набрання законної сили обвинувальним вироком суду. Притягнення до кримінальної відповідальності, як стадія кримінального переслідування, починається з моменту пред'явлення особі обвинувачення у вчиненні злочину. Згода Верховної Ради України на притягнення народного депутата України до кримінальної відповідальності має бути одержана до пред'явлення йому обвинувачення у вчиненні злочину відповідно до чинного Кримінально-процесуального кодексу України. У разі пред'явлення громадянину України обвинувачення у вчиненні злочину та/або його арешту до обрання народним депутатом України подальше провадження у кримінальній справі стосовно такого депутата може бути продовжено за наявності згоди Верховної Ради України на його притягнення до кримінальної відповідальності та/або перебування під вартою.

Крім того, частина перша ст. 80 Основного Закону гарантує народним депутатам України депутатську недоторканність. Конституційний Суд України в своєму Рішенні від 26 червня 2003 р. № 12-рп/2003 (справа про гарантії депутатської недоторканності) роз'яснив, що депутатська недоторканність – це конституційна гарантія безперешкодного та ефективного здійснення народним депутатом України своїх повноважень, що передбачає звільнення його від кримінальної відповідальності у визначених Конституцією України випадках. Порядок притягнення члена парламенту до кримінальної відповідальності, його затримання як тимчасовий запобіжний кримінально-процесуальний та адміністративно-процесуальний заходи і арешт (взяття під варту) як кримінально-процесуальний запобіжний захід та як адміністративне стягнення за вчинене правопорушення може бути застосоване лише за згодою Верховної Ради України і на підставі та в порядку встановлених Конституцією і законами України. Затримання чи арешт народного депутата можливі за згодою парламенту незалежно від наявності його згоди на притягнення цього парламентарія до кримінальної відповідальності.

Також, що стосується відповідальності народного депутата України, яке впливає з депутатської недоторканності, то Конституційний Суд України в своєму Рішенні від 10 квітня 2003 р. № 7-рп/2003 (справа про гарантії діяльності народного депутата України) роз'яснив, що народний депутат України може бути без згоди Верховної Ради України притягнений до адміністративної відповідальності, якщо можливі запобіжні заходи чи стягнення за вчинене правопорушення не пов'язані із затриманням чи арештом народного депутата України.

Порядок розгляду питань про згоду на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання чи арешт народного депутата України визначається главою 35 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI.

Разом із тим, відповідно до ст. 78 Конституції України народні депутати України здійснюють свої повноваження на постійній основі. Народні депутати України не можуть мати іншого представницького мандата, бути на державній службі, обіймати інші оплачувані посади, займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності), входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку. Вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності встановлюються законом. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, народний депутат України у двадцятиденний строк з дня виникнення таких обставин припиняє таку діяльність або подає особисто заяву про складення повноважень народного депутата України.

Частиною першою ст. 3 Закону України «Про статус народного депутата України» встановлено, що народний депутат не має права: 1) бути членом Кабінету Міністрів України, керівником центрального органу виконавчої влади; 2) мати інший представницький мандат чи одночасно бути на державній службі; 3) обіймати посаду міського, сільського, селищного голови; 4) займатися будь-якою, крім депутатської, оплачуваною роботою, за винятком викладацької, наукової та творчої діяльності, а також медичної практики у вільний від виконання обов'язків народного депутата час; 5) залучатись як експерт органами у кримінальному провадженні, а також займатися адвокатською діяльністю; 6) входити до складу керівництва, правління чи ради підприємства, установи, організації, що має на меті одержання прибутку.

Правові позиції Конституційного Суду України щодо відповідальності народних депутатів України стосовно їх обов'язку особистої участі у голосуванні (ст. 84 Конституції України, ст. 10 Закону України «Про статус народного депутата України»). Відповідно до частин другої, третьої ст. 84 Конституції України рішення Верховної Ради України приймаються виключно на її пленарних засіданнях шляхом голосування. Голосування на засіданнях Верховної Ради України здійснюється народним депутатом України особисто. Народний депутат бере особисту участь у засіданнях Верховної Ради України чи її органів, до складу яких його обрано (ст. 10 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 7 липня 1998 р. № 11-рп/98 (справа щодо порядку голосування та повторного розгляду законів Верховною Радою України)⁹ положення частини другої ст. 84 Конституції України треба розуміти так, що рішення Верховної Ради України, зокрема закони, постанови, інші акти, а також рішення Верховної Ради України щодо прийняття (відхилення) постанов, постановок, поправок до них приймаються лише на пленарному засіданні Верховної Ради України за умови особистої участі народних депутатів України в голосуванні та набрання встановленої Конституцією України, Регламентом Верховної Ради України кількості голосів на їх підтримку.

Положення частини третьої ст. 84 Конституції України щодо здійснення народним депутатом України голосування на засіданнях Верховної Ради України означає безпосереднє волевиявлення незалежно від способу голосування, тобто народний депутат України не має права голосувати за інших народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України. Порушення встановленої Конституцією України процедури ухвалення законів та інших правових актів Верховною Радою України є підставою для визнання їх неконституційними (частина перша ст. 152 Конституції України).

Згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002¹⁰ (щодо повноважності Верховної Ради України) положення частин другої, третьої ст. 84 та ст. 91 Конституції України щодо участі народних депутатів України у прийнятті Верховною Радою України рішень треба розуміти так, що коли за пропонуване рішення проголосувала визначена Конституцією України кількість народних депутатів України, воно вважається прийнятим незалежно від того, скільки народних депутатів України не брали участі у голосуванні. Неучасть певної кількості народних депутатів України у голосуванні не є складовою процесу прийняття рішень Верховною Радою України.

При цьому Конституційний Суд України зазначив, що питання щодо прийняття відповідного рішення необхідною кількістю голосів «за» порівнюється саме з Конституційним складом Верховної Ради, а не з кількістю народних депутатів України, присутніх на її засіданні. Присутність і особиста участь народного депутата України у засіданнях Верховної Ради України та її органів, до складу яких його обрано, не є питанням вільного рішення (вибору) народного депутата України, а, відповідно, є обов'язком. Це стосується будь-якого засідання парламенту, в тому числі й урочистого засідання, на якому голосування не відбувається і рішення не приймаються. Верховна Рада України правомочна приймати закони за умови присутності на її пленарних засіданнях на момент голосування не менше тієї кількості народних депутатів України, яка згідно з Конституцією України необхідна для прийняття відповідного рішення. Водночас Конституція України не передбачає можливості неучасті народного депутата України у голосуванні. Конституційний Суд України у Рішенні від 7 липня 1998 р. № 11-рп/98 зазначив: «Виконання народним депутатом України своїх обов'язків в інтересах усіх співвітчизників впливає із змісту присяги, яку складає народний депутат України перед Верховною Радою України (частина перша ст. 79 Конституції України)».

Враховуючи положення Конституції України та правові позиції Конституційного Суду України, можна дійти висновку, що народні депутати України особисто не несуть конституційно-правову відповідальність за неучасть у голосуванні, хоч їх до цього зобов'язує Конституція України, присяга народного депутата України

та обов'язок перед народом. Відповідна колегіальна відповідальність настає лише у випадку, коли відсутність народних депутатів України з будь-яких причин спричиняє неповноважність Верховної Ради України та у випадку відсутності кворуму (необхідної кількості голосів) для прийняття відповідного рішення. Жодний народний депутат України не притягнений до відповідальності «за неособисте» голосування, тобто голосування за іншого депутата на засіданнях парламенту, хоч наслідком такого голосування має бути визнання неконституційним відповідного рішення через порушення процедури його прийняття.

Також народні депутати України не несуть будь-якої відповідальності за відсутність більшої частини часу на засідання Верховної Ради України, хоч їх особиста участь є обов'язковою. За таких обставин, вважаємо, що у випадку встановлення обов'язків народного депутата України має бути відповідальність за їх невиконання.

Правові позиції Конституційного Суду України щодо конституційно-правової відповідальності депутатів місцевих рад. Відповідно до п. 4, 5 частини першої ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» повноваження депутата місцевої ради припиняються достроково, зокрема, без прийняття рішення відповідної ради у разі: обрання або призначення його на посаду, зайняття якої згідно з Конституцією України і законом несумісне з виконанням депутатських повноважень; обрання його депутатом іншої місцевої ради. З приводу підстав дострокового припинення повноважень депутатів місцевої ради Конституційний Суд України висловився у своїх правових позиціях у Рішенні від 13 травня 1998 р. № 1-15/98¹¹, а саме: депутат місцевої ради, який перебуває на посаді керівника місцевого органу виконавчої влади чи на будь-якій іншій посаді, на яку поширюється дія Конституції України і законів щодо обмеження сумісництва, не може поєднувати свою службову діяльність з такими посадами, як сільський, селищний, міський голова, секретар сільської, селищної, міської ради чи з будь-якою іншою роботою на постійній основі в рада, їх виконавчих органах та в апараті рад.

Висловлені правові позиції стосувалися положень Закону України «Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів», який втратив чинність з дня набрання чинності Законом України «Про статус депутатів місцевих рад». Відповідні правові позиції Конституційного Суду України, згідно з їх властивостями, були враховані законодавцем при прийнятті Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», а саме: відобразились в положеннях частини другої ст. 6 та частини першої ст. 7 зазначеного Закону.

На підставі вищевикладеного слід наголосити на тому, що офіційне тлумачення законів, визнання Конституційним Судом України неконституційними повністю або в окремі частині положень законів та інших нормативно-правових актів свідчить про вагомий внесок єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні у процес формування законодавчої бази держави в цілому. Правові акти та їх окремі положення, які суперечать Конституції України, виводяться за межі конституційного поля, що сприяє становленню України як демократичної, правової держави, вдосконаленню її законодавства, утвердженню принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини і громадянина. Хоча внаслідок цього маємо й ситуації, коли у багатьох галузях права закони продовжують виконувати свою регуляторну функцію, за винятком норм, визнаних неконституційними. Згідно з доктринально конституційного контролю ці норми не можуть бути поновлені або іншим шляхом дезавульовані парламентом у разі прийняття нових редакцій законів чи розробки нових законопроектів у цій самій галузі права¹².

Роль та значення правових позицій Конституційного Суду України у правовому забезпеченні конституційно-правової відповідальності народних депутатів України та депутатів місцевих рад є досить важливим з огляду на такі сучасні реалії, як помітне відставання чинного законодавства від потреб часу, повільність реформування сучасного законодавства про конституційно-правову відповідальність суб'єктів. Зважаючи на необхідність демократизації подальшого розвитку суспільства та держави, підвищення рівня конституційності та законності як основ конституційного ладу, необхідно на рівні норм Конституції України встановити підстави конституційно-правової відповідальності й конституційні санкції в разі недотримання чи порушення норм Конституції України та законів України в процесі здійснення функцій та повноважень як парламенту України та місцевих рад, так і депутатів.

¹ Баглай М. В. Конституционное право Российской Федерации / М. В. Баглай. – М. : Норма, 1998. – 800 с.

² Про статус народного депутата України : Закон України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

³ Про статус депутатів місцевих рад : Закон України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93-15>

⁴ Тацій В. Я. Межі тлумачення Конституційним Судом України Конституції і законів України / В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика // Актуальні проблеми конституційної юрисдикції: сучасність і перспективи розвитку. – К., 2002. – С. 64.

⁵ Витрук Н. В. Конституционное правосудие в России (1991–2001): очерки теории и практики / Н. В. Витрук. – М., 2001. – С.111.

⁶ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99>

⁷ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 17, частини другої статті 27 Закону України «Про статус народного депутата

України» (справа про гарантії діяльності народного депутата України) від 10 квітня 2003 р. № 7-рп/2003 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-03>

⁸ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частин першої, третьої статті 80 Конституції України, частини першої статті 26, частин першої, другої, третьої статті 27 Закону України «Про статус народного депутата України» та за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 80 Конституції України стосовно затримання народного депутата України (справа про гарантії депутатської недоторканності) від 26 червня 2003 р. № 12-рп/2003 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-03>

⁹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення частин другої і третьої статті 84 та частин другої і четвертої статті 94 Конституції України (справа щодо порядку голосування та повторного розгляду законів Верховною Радою України) від 7 липня 1998 р. № 11-рп/98 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-98>

¹⁰ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-02>

¹¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 3 та 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів» (справа щодо статусу депутатів рад) від 13 травня 1998 р. №1-15/98 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-98>

¹² Тацій В. Я. Межі тлумачення Конституційним Судом Конституції і законів / В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 2. – С. 63.

Резюме

Гецько В. В. Правові позиції Конституційного Суду України з питань конституційно-правової відповідальності депутатів.

У статті автор досліджує значення рішень Конституційного Суду України у сфері конституційно-правової відповідальності народних депутатів України та депутатів місцевих рад. Зокрема, автор аналізує акти Конституційного Суду України щодо окремих аспектів конституційно-правової відповідальності та зазначає, що висловлені правові позиції Конституційного Суду України є досить важливими з огляду на такі сучасні реалії, як помітне відставання чинного законодавства від потреб часу, повільність реформування сучасного законодавства про конституційно-правову відповідальність народних депутатів України та депутатів місцевих рад.

Ключові слова: конституційно-правова відповідальність, Конституція України, Конституційний Суд України, народний депутат України, депутат місцевої ради.

Резюме

Гецько В. В. Правовые позиции Конституционного Суда Украины по вопросам конституционно-правовой ответственности депутатов.

В статье автор исследует значение решений Конституционного Суда Украины по вопросам конституционно-правовой ответственности народных депутатов Украины и депутатов местных советов. В частности, автор отмечает, что правовые позиции Конституционного Суда Украины являются достаточно важными, учитывая такие современные реалии, как заметное отставание действующего законодательства от потребностей времени, необходимость реформирования современного законодательства о конституционно-правовой ответственности народных депутатов Украины и депутатов местных советов.

Ключевые слова: конституционно-правовая ответственность, Конституция Украины, Конституционный Суд Украины, народный депутат Украины, депутат местного совета.

Summary

Hetsko V. The Legal Stance of the Constitutional Court of Ukraine concerning Deputies' Constitutional and Legal Responsibility.

The article investigates the Constitutional Court of Ukraine's decision importance in the sphere of People's Deputies of Ukraine and of local councils' constitutional and legal responsibility. Particularly, the author analyses the Constitutional Court of Ukraine acts on certain aspects of constitutional and legal responsibility, claiming that the Constitutional Court of Ukraine's expressed legal stance is extremely significant, taking into consideration such modern phenomena as the current legislation being evidently out of date, slow reforming of the current legislation on People's Deputies of Ukraine and of local councils' constitutional and legal responsibility.

Key words: constitutional and legal responsibility, the Constitution of Ukraine, the Constitutional Court of Ukraine, People's Deputy of Ukraine, the local council's deputy.